CURTEA DE APEL BĂLŢI

Dosarul nr.21rji-1119/2023 Instanţa de fond: Judecătoria Bălți
sediul Central
Judecător: V.Moroșanu

D E C I Z I E
ÎN NUMELE LEGII

15 noiembrie anul 2023 municipiul Bălţi

Colegiul penal al Curţii de Apel Bălţi

Având în componenţa sa:
Preşedintele şedinţei de judecată Rotaru Ala
Judecători: Burdeniuc Ruslana, Pușca Dumitru

A judecat în ordine de recurs în şedinţă publică recursul declarat de către directorul Penitenciarului nr.11 Bălți Lungu Viorel împotriva încheierii Judecătoriei Bălți sediul Central din 24.08.2023 la plângerea condamnatului Cebotarean Valerian împotriva administrației instituției penitenciare referitor la condițiile de detenție
Procedura de citare legală executată.

Asupra recursului, în baza materialelor din dosar şi argumentelor prezentate în şedinţă, Colegiul penal al Curţii de Apel Bălţi -

C O N S T A T Ă:

Prin încheierea Judecătoriei Bălți sediul central din 24.08.2023:
-A fost admisă plângerea condamnatului Cebotarian Valerian privind constatarea deţinerii în condiţii contrare prevederilor art.3 CEDO, reducerea pedepsei pentru deţinerea în condiţii precare de detenţie, în temeiul art.473/2-473/4 Cod de procedură penală, pentru perioada deţinerii în Penitenciarul nr.11 Bălţi.
-S-a constatat faptul că, Cebotarian Valerian a fost deţinut în Penitenciarul nr.11 Bălţi în calitate de prevenit -perioada 21.01.2022-09.02.2022, ce constituie 19 zile, şi în calitate de condamnat perioada 09.02.2022-04.07.2022; 18.07.2022-30.03.2023 ce constituie 400 zile în condiţii inumane şi degradante de detenţie în Penitenciarul nr.11 Bălţi, care, conform jurisprudenţei Curţii Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile acestuia, garantate de art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale.
-În condiţiile art.473/4 alin.(4) CPP, s-a redus pedeapsa condamnatului Cebotarean Valerian cu 80 zile, pentru perioada de 400 zile în care condamnatul s-a aflat în detenţie în Penitenciarul nr.11-Bălţi, cu calcularea a 2 zile de reducere pentru 10 zile de detenţie.
-În condiţiile art.385 CPP, s-a redus lui Cebotarian Valerian două zile de închisoare pentru o zi de arest preventiv, de detenţie în condiţii precare calculate cumulativ pentru perioada în care a fost deţinut cu statut de prevenit în Penitenciarului nr.11 Bălţi - în total 38 (treizeci şi opt) zile.

-Termenul pedepsei definitive stabilită lui Cebotarian Valerian prin încheierea Judecătoriei Bălţi sediul Central din 09.03.2023 - de 6 ani închisoare, s-a redus cu 118 (una sută optsprezece) zile.

Încheierea instanţei de fond a fost contestată cu recurs de către directorul Penitenciarului nr.11 Bălți Lungu Viorel, invocând în motivare că consideră încheierea neîntemeiată și pasibilă casării, din considerentele ce succed:

-Articolul 3 CEDO prevede: „Nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante”.

-Maltratarea trebuie să atingă un nivel minim de severitate pentru a cădea sub incidenţa articolului 3. Evaluarea acestui nivel minim este, prin natura lucrurilor, relativă; el depinde de toate circumstanţele cauzei, precum ar fi durata maltratării, consecinţele sale fizice şi psihice şi, în unele cazuri, de sexul, vîrsta şi starea sănătăţii victimei (cauza Ostrovar c. Moldovei, hotărîrea din 13 septembrie 2005).

-Curtea a considerat tratamentul ca fiind „inuman”, deoarece inter alia acesta a fost premeditat, a fost aplicat ore în şir şi a cauzat fie leziuni corporale, fie suferinţe fizice şi psihice intense. Curtea a considerat un tratament ca fiind „degradant”, deoarece el a cauzat victimelor sentimente de frică, îngrijorare şi inferioritate capabile să le umilească şi să le înjosească.

-Pentru a determina dacă o anumită formă de tratament este „degradantă” în sensul articolului 3, Curtea va lua în calcul dacă scopul acestui tratament a fost de a umili şi înjosi persoana şi dacă, în ceea ce priveşte consecinţele, acest tratament a afectat negative personalitatea ei, într-un mod incompatibil cu articolul 3 (cauza Dougoz c. Greciei).

-E de menţionat şi Hotărîrea Marii Camere a Curţii Europeane a Drepturilor Omului din 20.10.2016, cauza MURSIC vs CROAŢIA, prin care s-a concluzionat că, în anumite situaţii, deţinerea în mai puţin de 4 m2, nu neapărat constituie tratament inuman şi degradant. Astfel, Curtea a ţinut seama de alte elemente relevante, în special: caracterul suficient al libertăţii de circulaţie şi al activităţilor în afara celulei, precum şi condiţiile generale de detenţie.

-În Raportul de evaluare a condiţiilor de detenţie, prezentat în cadrul şedinţei de judecată, au fost prezentate probele, inclusiv şi fotografiile, care cu certitudine dovedesc, că pretenţiile invocate în plîngerea referitor la condiţiile de detenţie în Penitenciarul nr.11 Bălţi, nu corespund realităţii.

-Reieşind din cele expuse, consideră că judecătorul de instrucţie a examinat cauza formal, în lipsa unei aprecieri obiective a aspectelor de fapt şi de drept, în lipsa unei analizei complete, în ansamblu şi sub toate aspectele a împrejurărilor cazului, fapt ce denotă netemeinicia încheierii judecătorului de instrucţie bazată exclusiv pe alegaţiile condamnatului şi concluziile formulate în Raportul CPT pentru anul 2017, potrivit căruia se prezintă concluzii cu pripire la condiţiile de detenţie într-un mod general, fără ca în Raportul respectiv să fie indici direcţi din care să rezulte că aspecte descrise se referă anume la situaţia condamnatului Cebotarean Valerian *****.

-Solicitând admiterea recursului, casarea încheierii instanţei de fond, emisă la cererea condamnatului Cebotarean Valerian ***** împotriva Penitenciarului nr.11-Bălţi, ca organ care pune în executare sentinţa de condamnare, cu pronunţarea unei noi hotărâri prin care cererea condamnatului Cebotarean Valerian ***** împotriva administraţiei Penitenciarului nr.11-Bălţi privind condiţiile de detenţie care afectează grav drepturile condamnatului, să fie respinsă ca neîntemeiată.

Potrivit prevederilor art.447 alin.(1) Cod de Procedură Penală, recursul se judecă în termen rezonabil, fără prezența părţilor la proces.

Verificând argumentele invocate în recurs şi verificând legalitatea şi temeinicia încheierii atacate, Colegiul penal ajunge la concluzia că recursul declarat urmează a fi respins ca fiind

nefondat, iar încheierea contestată ca fiind legală şi întemeiată urmează a fi menţinută fără modificări reeşind din următoarele considerente.

Conform art.449 al.1 lit.a CPP RM se reglementează, că judecând recursul, instanţa de recurs adoptă una din următoarele decizii: respinge recursul, menţinând hotărârea atacată, dacă: a) recursul este nefondat.

Colegiul penal conchide că instanța de fond la examinarea plângerii înaintate de condamnatul Cebotarean Valerian împotriva administraţiei instituţiilor penitenciare privind condiţiile de detenţie care, conform jurisprudenţei Curţii Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, a respectat normele procesuale, a verificat complet şi în mod obiectiv circumstanţele cauzei şi în legătură cu cele stabilite just şi întemeiat a ajuns la concluzia privind admiterea plângerii condamnatului Cebotarean Valerian, temei de casare a încheierii instanței de fond și respingerea plângerii condamnatului nefiind stabilit.

Instanța de fond a stabilit, că prin sentinţa Judecătoriei Soroca sediul Central din 15.06.2022 Cebotarian Valerian a fost recunoscut culpabil în săvîrşirea infracţiunii prevîzută de art.186 alin(2) lit.c), d), art.84 alin.(4) Codul penal fiindu-i stabilite o pedeapsă definitivă sub formă de închisoare pe un termen de 5 ani şi 4 luni, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip seminîchis. Începutul termenului 15.03.2019. Sfîrşitul termenului 15.03.2027.

Prin decizia Curţii de Apel din 30.11.2022, menţinută fără modificări sentinţa Judecătoriei Soroca sediul Central din 15.06.2022.

Prin încheierea Judecătoriei Bălţi sediul Central din 09.03.2023, fiindu-i stabilită pedeapsa în baza art.84 alin.(4) Cod penal la 6 ani închisoare în penitenciar de tip închis.

Începutul termenului 20.01.2022, sfîrşitul termenului 19.01.2028.

Potrivit informaţiei accesate de pe portalul ANP-lui şi materialele dosarului personal în total în detenţie, Cebotarian Valerian, sa aflat în Penitenciarul nr.11 Bălţi în perioada (21.01.2021 pînă în prezent 30 martie 2023 - 419 zile, dintre care: 19 zile în arest preventiv şi 400 cu statut de condamnat);

Astfel la data de 30.03.2023 în detenţie, Cebotarian Valerian a înregistrat totalul de 419 zile.

Plîngerea înaintată, care a fost susţinută şi în cadrul examinării în şedinţa de judecată, petentul solicită constatarea aflării sale în detenţie în condiţii contrare prevederilor art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale în Penitenciarului nr.11 Bălţi.

Totodată, potrivit informaţiei accesate de pe portalul ANP-lui, persoana vizată, a fost deţinută în Penitenciarul nr.11-Bălţi în mai multe celule, în perioada:
21.01.2022-31.01.2022, 31.01.2022-14.02.2022, 14.02.2022-03.03.2022, 03.03.2022-16.03.2022, 16.03.2022-16.04.2022, 27.04.2022-16.06.2022, 18.07.2022 şi până în prezent.

Instanţa a constatat că au fost reclamate condiţiile de detenţie doar în penitenciarul nr.11 Balţi.

Instanţa de judecată în partea ce ţine de condiţiile de detenţie contrare prevederilor art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale din Penitenciarul nr.11-Bălţi, a enunţat că condamnatul s-a aflat pe parcursul unei perioade îndelungate de timp, în celulele enunţate supra care erau supraaglomerate şi care nu dispun de spaţiul de 4 m2 care e necesar să revină fiecărui condamnat potrivit raportului prezentat de administraţia Penitenciarului nr.11 Bălţi.

La analiza condiţiilor de cazare a deţinutului, instanţa de judecată a făcut trimitere la Hotărârea Guvernului nr.583 din 26 mai 2006 cu privire la aprobarea Statutului executării pedepsei de către condamnaţi, care în punctul 464 stipulează că „Fiecare deţinut se asigură cu spaţiu de cazare în mărime nu mai mică de 4 metri pătraţi, care trebuie să fie iluminat natural şi artificial, încălzit şi ventilat conform normativelor de construcţii”.

Cu referire la acest aspect, în Raportul anual pentru anul 2017 al Consiliului pentru Prevenirea Torturii, membrii Consiliului au făcut trimitere la constatările Comitetului European pentru prevenirea Torturii şi Tratamentelor sau Pedepselor Inumane şi Degradante, în care a fost subliniat că, starea spaţiului de locuit pentru deţinut ar trebui de examinat nu doar prin prisma numărului de deţinuţi din celulele instituţiilor penitenciare la momentul dat, dar în egală măsură, şi ţinând cont de ratele oficiale de ocupare (numărul de paturi per celulă), în baza standardului de cel puţin 4 m2 de spaţiu locativ per deţinut şi de a revizui, în consecinţă, capacitatea oficială a instituţiilor penitenciare. Spaţiul ocupat de către anexele sanitare/toalete construite nu ar trebui să fie incluse în acest calcul.

Contrar recomandărilor precitate, studiind raportul prezentat de către administraţia instituţiilor penitenciare P-11 Bălţi, instanţa a stabilit că, informaţia cu privire la suprafaţa celulelor în care a fost deţinut se referă la o suprafaţă totală calculată, fără excluderea mobilierului sau anexelor sanitare, totodată, instituţia penitenciară a omis să prezinte date cu privire la numărul de paturi amplasate în celulele la care s-a făcut trimitere.

Astfel, instanţa a considerat că, dificultăţile cu care s-a confruntat Cebotarian Valerian pe parcursul detenţiei sale în Penitenciarul nr.11-Bălţi, în calitate de condamnat, au depăşit nivelul inevitabil de suferinţă inerent detenţiei şi au atins pragul de severitate contrar articolului 3 din Convenţie, aceste condiţii fiind suficiente pentru constatarea încălcărilor admise în penitenciarul vizat.

Instanţa de judecată a apreciat critic aspectele invocate de către administraţia penitenciarului, nefiind fundamentate pe careva probe, iar pentru a aprecia credibilitatea uneia dintre părţi, în lipsa altor dovezi, instanţa s-a bazat pe rapoartele organizaţiilor naţionale şi internaţionale ce ţin de acest aspect.

Astfel, Comitetul European pentru Prevenirea Torturii şi Tratamentelor sau Pedepselor Inumane sau Degradante (CPT), în punctul 30 al Raportului din 13 decembrie 2018 către Guvernul Republicii Moldova, întocmit în cadrul vizitei care a avut loc în perioada 05-11 iunie 2018, în câteva dintre penitenciarele din ţară, a subliniat că, în Penitenciarul nr.11-Bălţi, în continuare persistă faptul că în multe celule condiţiile materiale şi igienice sunt deplorabile, acestea fiind ventilate insuficient şi totodată fiind suprapopulate.

Totodată, accesul la lumină naturală este limitat, în majoritatea celulelor din cauza ferestrelor de dimensiuni mici. Totodată, specialiştii din cadrul CPT au recomandat autorităţilor din Republica Moldova ca să-şi mărească eforturile în sensul îmbunătăţirii condiţiilor de detenţie curente în penitenciarul respectiv.

În aceeaşi ordine de idei, în ultimul raport al Consiliului pentru Prevenirea Torturii (pentru anul 2017), care este un mecanism naţional pentru prevenirea torturii din Republica Moldova, s-a constatat că majoritatea izolatoarelor disciplinare vizitate, inclusiv Penitenciarul nr.11-Bălţi, sunt într-o stare deplorabilă şi ar putea fi calificate ca condiţii inumane şi degradante.

Instanţa a reiterat că, Cebotarian Valerian s-a aflat în condiţii precare de detenţie în calitate de condamnat în Penitenciarul nr.11-Bălţi pe o perioadă de detenţie după cum urmează: 09.02.2022-04.07.2022, 18.07.2022-30.03.2023- 400 zile. În calitate de prevenit 19 zile-perioada 21.01.2022-09.02.2023.

Astfel, pentru perioada de 400 zile, în care petentul s-a aflat fiind condamnat, luând în consideraţie totalitatea efectelor cumulative ale condiţiilor generale raportate la caracteristicile individuale ale condamnatului, precum şi intensitatea, gravitatea şi durata încălcării, ţinând cont de principiile proporţionalităţii şi echităţii, instanţa a considerat necesar, oportun şi rezonabil de a calcula 2 zile de reducere pentru fiecare 10 zile de detenţie, astfel încât din termenul pedepsei definitive stabilite lui Cebotarian Valerian prin sentinţei Judecătoriei Soroca sediul Central din 15.06.2022 în baza art.186 alin.(2) lit.c),d), art.84 alin.(4) Cod Penal, la 5 ani şi 4 luni închisoare de tip semiînchis, să se reducă cu 80 zile pentru perioada de detenţie cu statut de condamnat, calculînd 2 zile de reduceri pentru 10 zile de detenţie în condiţii precare calculate cumulativ.

Iar în condiţiile art.385 alin.(5) CPP, în cazul constatării încălcării drepturilor privind condiţiile de detenţie, garantate de art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, conform jurisprudenţei Curţii Europene a Drepturilor Omului, reducerea pedepsei se va calcula în felul următor: două zile de închisoare pentru o zi de arest preventiv.

La caz, instanţa de judecată a indicat, că Cebotarean Valerian a fost deţinut ca prevenit 19 zile, fapt pentru care instanţa a redus 38 zile.

Instanţa de fond a considerat că, reducerea stabilită este una adecvată şi suficientă, bazată pe o justă şi echitabilă evaluare a circumstanţelor de fapt şi pe o legătură rezonabilă de cauzalitate dintre prejudiciul cauzat şi recompensa instituită, şi care va avea efectul compensatoriu proporţional circumstanţelor constatate.

Colegiul penal conchide în urma verificării celor invocate că soluţia instanţei de fond este una întemeiată, bazată pe probele cercetate şi consideră că recursul declarat de administrația Penitenciarului nr.11 Bălți urmează a fi respins ca fiind nefondat, cu menţinerea încheierii contestate ca fiind legală şi motivată.

Colegiul penal consideră că nu pot fi luate în consideraţie afirmaţiile invocate în recursul administrației Penitenciarului nr.11 Bălți, referitor la casarea hotărârii, cu referire la prevederile procedurii penale, deoarece sunt declarative în circumstanțele stabilite pe caz, fiind expuse afirmațiile în viziunea autorului recursului, temei de casare a încheierii din motivele invocate nefiind stabilit.

Nu pot fi reținute nici afirmațiile invocate în recurs, că instanţa de judecată eronat a constatat condiţiile de detenţie contrare prevederilor art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, deoarece sunt declarative, fiind expuse afirmațiile în viziunea autorului recursului, totodată informația cu privire la condițiile de detenție anterioare denotă că condamnatul s-a deținut în condiții care au afectat drepturile sale.

Se resping și afirmațiile invocate în recurs, că consideră că judecătorul de instrucţie a examinat cauza formal, în lipsa unei aprecieri obiective a aspectelor de fapt şi de drept, în lipsa unei analizei complete, în ansamblu şi sub toate aspectele a împrejurărilor cazului, fapt ce denotă netemeinicia încheierii judecătorului de instrucţie, deoarece sunt declarative în circumstanțele stabilite pe caz, de fapt s-a ținut cont de situația stabilită în privința condamnatului, cât și datele rapoartelor nominalizate, fapt ce nu contravine prevederilor legale, astfel că Colegiul penal conchide că soluţia instanţei de fond este una întemeiată, bazată pe probele cercetate și prevederile legale.

Totodată afirmațiile enunțate în recurs de recurent nu diminuiază condițiile precare în care s-a aflat condamnatul, mai ales că anume că administrația penitenciarelor nu este deacord ca să fie vizate condițiile rele a penitenciarelor, totodată s-a ținut cont de informația prezentată și referitor la instituțiile penitenciare.

Colegiul penal menționează, că rapoartele vizate descriu situația din penitenciar, iar administrația nu a prezentat dovezi privind îmbunătățirea substanțială a condițiilor de detenție pe parcursul urmat după vizita efectuată în penitenciar și a concluziilor formulate în Raportul pentru anul 2017, astfel că Colegiul penal conchide că soluţia instanţei de fond este una întemeiată și bazată pe prevederile legale și probele cercetate, astfel instanța de recurs respinge recursul declarat ca nefondat.

Conducându-se de art.449 al.1 p.1 lit.a CPP RM, Colegiul penal al Curţii de Apel Bălţi

D E C I D E:

Respinge ca nefondat recursul declarat de către directorul Penitenciarului nr.11 Bălți Lungu Viorel împotriva încheierii Judecătoriei Bălți sediul Central din 24.08.2023 la plângerea condamnatului Cebotarean Valerian împotriva administrației instituției penitenciare referitor la condițiile de detenție, încheiere care se menține fără modificări.

Decizia este irevocabilă.

Preşedintele şedinţei, judecător Rotaru Ala

Judecător Burdeniuc Ruslana

Judecător Pușca Dumitru